

KÖNYVISMERTETÉS

The Practice of Ultrasound. A Step-by-Step Guide to Abdominal Scanning. A hasi ultrahangvizsgálatok gyakorlata lépésről lépésre

Bertold Block Thieme 2004.

A könyv a 2003-ban a Thieme kiadónál 2. kiadásban megjelent német nyelvű könyv angol fordítása. A grafikai munkákat részben Stuttgartban, részben Bukarestben készítették. 900 illusztrációt és 36 táblázatot tartalmaz.

A könyvet Dr. Berthold Block neve jegyzi, aki privát praxisban dolgozik. Hat kollegának köszöni meg, hogy képeket adtak neki olyan vizsgálatokról, amikkel ő nem rendelkezett, vagy csak egyszerűen nekik szebb képük volt az illető elváltozásról.

A szerző könyvét azért írta meg, mert az UH-t végző kollegáknak kevés az idejük és/vagy hajlandóságuk mások betanítására, valamint mert az UH-s kézikönyvek kevés figyelmet fordítanak a kezdők tipikus problémáira. A könyv azon kezdők számára készült, akik az önálló tanulás útját választják és lépésről lépésre sajátítják el az UH vizsgálat fortélyait.

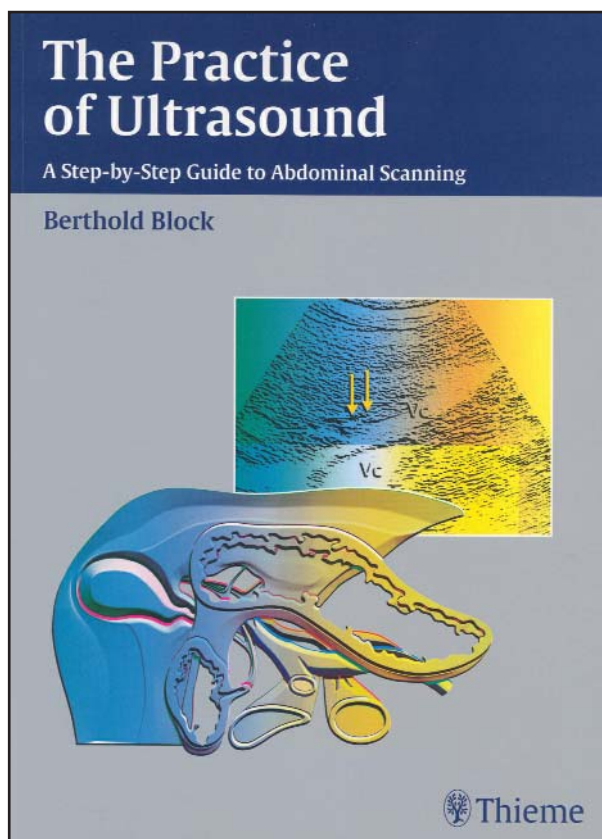
A fejezeteket úgy szerkesztették, hogy a „tanuló” orvos a vizsgálat közben is használhassa, úgy, hogy állványon maga mellé helyezi a könyvet. A vonatkozó szöveget olvasva és a megfelelő ábrát nézve vizsgálat közben a vizsgáló összehasonlítva az általa létrehozott képpel, könnyedén reprodukálhatja az adott esethez kívánatos technikát. Ezeket az első vizsgálatokat el lehet végezni egy paciensen, kollegán vagy éppen sajátmagán.

Minden UH kép kétdimenziós és a transducer testfelületén való mozgásával hozzuk létre a háromdimenziós impressziót. Ebből következőleg az anatómiai struktúrák UH képe sokkal inkább képek sorozatával mutatható be, mintsem egy egyedi képpel, mint az más könyvekben van.

A könyv 13 fejezetből áll. Az első fejezetben szerző elmagyarázza, hogyan ajánlja használni a könyvet. Kétféle vizsgálati típus van: szerv orientált és szint (régió) orientált vizsgálat.

Tudnunk kell, hogy melyek azok a kulcspontok, melyek alapján végig kell vinni a vizsgálatot: Először is lokalizálni kell a szervet és áttekinteni, majd definiálni a szerv részleteit, meghatározni azoknak a szomszédos szervekkel való viszonyát. A kisebb felső-hasi szerveket, mint például a gyomor, duodenum, porta hepatis és mellékvesék kevésbé formális módon ajánlja vizsgálni.

Először is válasszunk egy fiatal, karcú személyt, akit éhomyra vizsgáljunk meg reggeli órán. Az önvizsgálat is ajánlható, melyet reorientációval egyszerű konvertálni.

Megtanít az UH gépek gombjainak funkcióira, de nem ajánlja, hogy azonnal próbáljuk meg alkalmazni a finomabb „gombológiát”. Rögtön az elején ismerni kell a freeze gombot, a transducer selectio kapcsolóját a mélységi penetráció beállítását stb. (Tippje: először minden gombot állítsunk közepesre). Érthetően illusztrálva bemutatja a transducerek fajtáit, majd a transducerek helyzetét a fő transversalis, longitudinális és coronalis metszetek készítésekor. Eztán következnek a finomabb rutin beállítások.

A második fejezet az UH fizikai és technikai alapjairól szól. Bemutatja az A mód, B mód és az M mód képalkotását, majd igen egyértelmű módon bemutatja a lehetséges műtermékeket, úgy hogy fizikai hátterükre is fényt derít.

A harmadik fejezet a hasi nagyereket tárgyalja. Lokalizáció-szervhatárok, az aorta és v.cava. inf. teljes hosszában való bemutatása, az érfalak és a lumenek normalis ál-

lapotának és elváltozásainak kiértékelése, abdominális ágaig felkeresése-felismerése és definiálásuk alfejezetenként való tárgyalása után rátér a szomszédos hasi szervekkel való anatómiai kapcsolatuk bemutatására. Végül a közelükben található nyirokcsomókat mutatja be. Minden új témakörben megjelöli a megtanulandókat, pl. az anatómiai kapcsolatoknál a cél egyrészt az, hogy bemutassa az aorta és a v.cava.inf a diaphragmához, a májhoz, a gyomorhoz és a cardiához való viszonyát, valamint, hogy pontosan definiálja és bemutassa az aorta ágait és a v.cava.inf befolyó ágait lefutásuk mentén. Ezen kívül külön keretben megadja az egyes témák kulcsponjtait, pl.: az 1 cm-es, vagy nagyobb nyirokcsomót gyanúsnak kell tartanunk, vagy nincsen pontos kritériuma annak, hogy meg tudjuk különböztetni a benignus nyics-t a malignustól, továbbá a gyulladáshoz nyics-k inkább hypoechogének, míg a metastaticusak inkább hyperechogének stb.

A további fejezetek pl. a következő, máj fejezet hasonlóképp strukturált és tán méginkább, mint a többi, nagyon imponáló térbeli, a metszési síkot elvágással érzékeltető grafikákkal illusztrált. Természetéből adódóan ez a leghosszabb fejezet (53 oldal). A porta képleteit az epehólyagot és a pancreást önálló fejezetekben tárgyalja.

A gyomor-duodenum és a rekesz fejezete kissé rövidnek tűnik jelentőségéhez képest, de soha nem láttam még ilyen szép és meggyőző, a 3 dimenziót érzékeltető grafikákat a cardiatájról és az nyelősőről. A gyomor részleteit a bal lebeny által szolgáltatott acusticus ablakon át ábrázolja, és grafikával is szemlélteti a megérteni valókat, s ugyanezt teszi a diaphragma hiatusaival mind longitudinális, mind pedig transversalis síkokban.

A lép, vesék és mellékvesék vizsgálatának hasonló módon való megtanítása után sort kerít a kismencede

szerveire is (hólyag, prostata, uterus). Az utolsó (13.) fejezet topographiai egységenként még egyszer áttekinti a tárgyalt szerveket: 1.máj, 2.epehólyag és porta hepatis, 3. jobb vese, 4. bal vese és lép, 5. epigastrium és pancreas, 6. középhas, 7. alhas (kismencede).

Leírja a vizsgálat (scannelés) módját és egymásutánját: pl máj esetén longitudinális, transvesralis/ferde szeletek, majd bordaközi scannelés.

Megadja a leletezés útmutatóját. A máj nagysága és alakja., ha megnagyobbodott átmérője cm-ben, a median calvicularis vonalban (MCL), vagy nagysága csökkent. Echo tulajdonságai (mintázata normalis, homogén, vagy enyhén/mérsékelten kifejezetten erősebb echogenitású). Az alsó szél éles, enyhén lekerekített, vagy tompa, a v. hepaticák normal megjelenésűek, megritkultak, distortiosak. Idegen terime nem látható. Külön táblázatban tovább finomítja a lelet leírását, arra az esetre, ha kórosat látunk. További sillabust is megad kezdőknek a látottak szóbeli leírására, most már a szervekről álatában: pl az alak lehet: plump, hullámos, lobulált, csipkézett, a szervhatár: éles/életlen, regularis/irregularis, sima.

Végül röviden kitér a dokumentálásra, valamint megad egy normal felső hasi leletet. A képi dokumentáció kapcsán felhívja a figyelmet arra, hogy a feliratozatlan, szokványos síkokban készült, egyértelműen reprodukálható kép normal leletet takar, míg a kóros elváltozásokat jelölni és kísérő-magyarázó szöveggel kell ellátni, bármilyen adathordozóra rögzítjük is azokat.

Mint a fentiekből egyértelműen kitűnik, a könyv első sorban olyan kezdőknek ajánlott, akik az önálló tanulás rögzős útját választják.

Karlinger Kinga dr.